

AQUELL CURS 1970-1971

Isidor Cònsul

-I-

PROFESSOR A CAUSA DEL FOC

Vaig ser professor de l'actual institut Lo Pla d'Urgell a causa del foc. Eren els dies de la Festa Major i, a l'envelat, no feia gaire que havia acabat el sarau de nit del segon dia. A casa, ja ens havíem desat a descansar quan el telèfon va avisar de la desgràcia només uns minuts abans que el campanar s'encabrités tocant a foc. En una era de la carretera de Preixana, el pare hi tenia uns quants milers de bales de palla apilades que, en aquella hora del matí, cremaven amb ferotge voracitat. En nits de malson, encara el veig, amb el ganxo a la mà, enfilat a la banda de la pila on encara no havia arribat el foc, lluitant contra la pròpia desesperació, fent caure bales a terra a cops de ràbia i mirant de salvar els tendals, que nosaltres en dèiem toldos, de l'avidesa de les flames. No va baixar de la pila fins que ho va veure tot perdut i quan, cansat de cridar, vaig fer el gest de voler-m'hi enfilar també amenaçant-lo que, si havíem de prendre mal, en prendríem tots dos.

A casa teníem el que teníem, que no era gran cosa, i el pare es defensava amb el comerç de farratges. Comprava partides de palla i alfals a Bellpuig i les venia a la banda de Tarragona. Va ser un cop terrible perquè no havia aconseguit assegurar la pila i, sense saber-ho, aquell foc proçaç no només havia convertit en fum tot el treball de l'estiu, també s'havia cruspit, en un tres i no res, el pa de l'hivern i deixava els de casa amb una mà al davant i una altra al darrere. Els pares no eren lectors de poesia, de ser-ho, haurien pogut agençar-se l'adolorit vers de Joan Margarit que diu: *de tant en tant tu i jo ho perdem tot*. Ell, sobretot, hi estava avesat d'ençà que, vint anys enrere, el sogre, com el foc, també li havia fet fonedissos, amb la mateixa alegria, els esforços, estalvis i suors de la joventut.

Aquell setembre, em preparava per començar el tercer curs de Filologia Romànica a la Universitat de Barcelona: hi estava matriculat i, per guanyar-me les garrofes, tenia feina a la mateixa escola del carrer Urgell on havia treballat el curs anterior. Esperava que acabés el parèntesi estiuenc per tornar-me'n al cap i casal però el foc va girar-me els plans com un mitjó. En qüestió d'hores vaig oblidar els estudis i la feina, i la tarda del tercer dia de la Festa Major, quan la pila de palla eren unes restes fumejants i a casa lluitàvem per no caure abatuts, havia aconseguit poder-me establir aquell curs a Bellpuig per col·laborar amb els pares a sortir del forat i ajudar-los a vèncer el trasbals que passaven. Havia parlat amb Lluís Mis, llavors director del centre que anomenàvem *L'Acadèmia* (segons la terminologia de l'època es tractava d'un Col·legi Lliure Adoptat) i

amb l'alcalde Josep Pujol perquè l'esmentada *Acadèmia* era de propietat municipal. Poques setmanes després, a començaments d'octubre, m'hi estrenava de professor amb la sort que em deixaven impartir les matèries que més m'agradaven: Història de la literatura, a quart i a sisè de batxillerat; la Història de quart i, el repte més difícil per a mi, la Literatura francesa de cinquè.

-II-

UN ANY FANTÀSTIC

Sí senyor, malgrat tot, aquell curs 1970-71 va ser un any fantàstic a no ser que la memòria desvariegi i me'l mitifiqui en excés. Fins a Nadal, vam fer les classes a les dependències de Progrés, davant de l'Ajuntament, i als baixos del castell. Pel que fa al primer espai, es tractava de les mateixes aules on havia assistit com a alumne, sis o set cursos enrere, posem que fos a l'entorn de 1962 o 1963, l'any que vaig fer quart de batxillerat i la revàlida. Permeteu-me, doncs, obrir un parèntesi que repassi, amb memòria agraïda, alguns dels meus mestres de fa quaranta anys: les inoblidables Ramona Ginestà i Paquita Sangrà, ànimes d'aquell centre, però també professor dandi, Alfonso de la Serna, que li tocava ballar amb la més lletja, la física i química, i el senyor Joan Bosch (l'inefable Cabet), que ens ensenyava francès i matemàtiques. Tanco el parèntesi i torno a la tardor de 1970. Passades les vacances de Nadal, *L'Acadèmia* va estrenar vestit nou, l'edifici de l'actual IES Lo Pla d'Urgell, i, casualitats de la vida, vés per on em va tocar de ser-hi l'any de mudança, el que deixava enrere les aules precàries i el vell material del primer pis de l'edifici de Progrés, per a bescanviar-los per una casa nova amb tots els ells i ells, un edifici que llavors es dreçava, solitari i magnífic, als afores del poble.

Que què recordo d'aquell curs? Primer de tot, la realitat d'una feina que feia amb il·lusió, que m'agradava i que desplegava, potser mal m'està dir-ho, amb dosis generoses de professionalitat. M'havia quedat a Bellpuig pels motius d'urgència que he esmentat, però això no tenia res a veure amb la qualitat del treball i l'actitud constructiva envers l'ofici. Tenia vint-i-dos anys, volia ser professor de literatura, encara no en tenia el títol però l'atzar d'una desgràcia em permetia estrenar-m'hi abans d'hora. La Literatura francesa de cinquè era l'assignatura que em feia anar més de corcoll i on m'hi trobava més verd i desorientat. Tot i que el curs només el conformaven quatre o cinc alumnes, els recordo com un grup dinàmic, amb ganes d'estudiar i, els dies que havia de fer classe de lletres franceses, m'aixecava de bon matí, no gaire més tard de les cinc, per poder-les preparar a consciència. Hi vaig aprendre molt perquè necessitava anar segur i tenir clars els textos que s'havien de traduir a l'aula: poemes, pàgines de prosa o diàlegs teatrals. I

me'ls mirava i remirava perquè no hi hagués girs, mots o circumstàncies que em fossin desconeguts. Em passava el mateix amb els autors, tendències o èpoques que tocaven aquell dia: mirava de tenir la informació que em calia, feia esquemes per posar a la pissarra i establir un joc que sempre m'ha agradat, el de la literatura comparada: posar de costat Ronsard, Petrarca i Garcilaso, a partir del bell poema de Ronsard, *A Helena*, o fer anar de bracet el teatre de Shakespeare, Molière i Lope de Vega.

D'altra banda, tenir vint-i-dos anys em feia estar a prop d'uns alumnes adolescents que en tenien entre catorze i disset. En general, diria que hi vaig establir allò que se'n diu una bona química. Ara alguns són professors del centre, com el Ramon Miró, i altres han fet camí dins del món universitari, com el Miquel Maria Gibert, que és fill de la Granadella, però pertanyia a la colla d'alumnes que feien estada al convent com a interns. Enllà de la vida acadèmica a les aules recordo que organitzàvem sortides i lectures, reunions diverses, sessions de debat i activitats complementàries, com l'escenificació d'uns passos nadalencs de Lope de Rueda al gimnàs del nou edifici. O aquelles trobades amb el Joan Vives, llavors pare Vives, que tenien l'objectiu de fer néixer actituds de reflexió i miràvem d'orientar, alhora, els anhels i inquietuds d'aquella tropa d'adolescents de primera volada. El record m'apropa una excursió a peu, de les que en dèiem de fer ruta, al Castell del Remei, i veig, al fons de la memòria, reunions a l'antiga biblioteca, als baixos de l'Ajuntament, o al convent i a la Fontana que ja era, en aquells anys, un espai de llibertat.

També hi havia bon ambient entre els professors i la memòria encara busca pa en les paelles del director Lluís Mis, la més excepcional de totes, ja cap a final de curs, va tenir lloc a les Fontetes de Vilanova. Suposo que jugava amb l'avantatge de conèixer uns quants professors, més o menys del meu temps, com el Constantí Torres, geni de les matemàtiques, i altres amb qui havia coincidit estudiant Magisteri a Lleida, com la Dolors Guiró o el Juli Cuadrat. És cert que només va durar un curs però va ser bonic i intens, i ni tan sols vaig perdre l'any a la Universitat. El vaig resoldre per la via lliure i amb aires viatgers: aquella tardor em vaig comprar un 600 que encara conservo (L-67032) i tots els divendres a migdia escampava la boira cap a Barcelona. Passava el cap de setmana al pis d'estudiants de la Romi on feia provisió d'apunts i de les instruccions que calia, anava a classe el mateix divendres al vespre i el dissabte al matí, i el diumenge, a boca de fosc, sortia de la ciutat a cavall del 600, enfilava primer el Bruc i després la Panadella per arribar, ja prop de la mitja nit, a la casa dels pares, a Bellpuig.

Isidor Cònsul